

Kolláth György alkotmányjogász, sportjog elemző Mit szóljanak a sportemberek?

A miniszterelnök – formán kívül, kontroll híján – pénteken (!) oda nyilatkozott: a sport nem pártpolitikai kérdés, a politikát távol kell tartani a sporttól; nem nézzük (sic!) sem a sportolók, sem az edzők politikai nézeteit, meg a szövetségi vezetők nézeteit sem. A plafon nem mozdult, a rétor belelendült: miután olimpiára készülünk, az úszók háza táján kirobbant viszályt nemzeti ügynek tekinti, s felajánlotta 'jószolgálati képességeit': egyfajta közvetítőként segítene a Hosszú Katinka és az úszószövetség közti vita elsimításában. „Csak mondják meg, miben segíthetek, és megteszem.” Nevetni, tapsolni, vitázni, borogatást adni, tényleg megmondani senki sem mert. Magyaros virtus. A sport fizetett, kinevezett, választott csúcsfejei - szolgálai - egyik vezéri szólamra sem reagáltak. Átkozzuk a hűbéri viszonyokat az egészségügyben; van még annál is lejjebb?

Az úszók kapitánya a saját szövetsége elnökének hétfőre (!) tervezett egyeztetését elkésettnek minősítette, bejelentve: lemondását visszavonta, mert már csütörtökön este (!) felhívta őt a miniszterelnök úr; ennek és másnak a hatására elhatározását megváltoztatta. Az egy dolog, hogy a kapitányra valóban szükség van; egy másik dolog, hogy ők ketten, csütörtök estétől vasárnapig a „nemzettel” a bolondját járatják. Péntek reggel (!) ugyanis a kormányfő egy első áldozó ártatlanságával kínálta fel önmagát ahhoz, ami zömmel előző este szövetségi mezben perfektuálódott. Hát, még hogyha Hosszú Katinkát is, ahogy a mondás szól, könnyen táncba hívni, illetve megcsörgetni sikerült (?) volna. Erről, netán a kudarcról nem szól híradás. Egy kormányfő – az autonóm sport viszonyait tisztelve - megtehetette volna, hogy a szövetségi elnököt, sőt inkább a saját utasítási körét elővéve, a sport-államtitkárt mozgósítja; kérve, elvárva a szálak elkötését. Ki-ki maga mesterségét folytassa!?

De nem: ki ha ő nem!?! Sportot űz abból, hogy bármit megtehet. Ez megy: totális beavatkozás, nulla felelősség, után(un)k az özönvíz. A legfőbb arc és kéz kegyet és észet oszt, noha közéjük is csördíthetne; utóbbi alkalmasint és alkalmanként meg is teszi. Ad, elvesz, megoszt, beajánl, kiiktat, tündököl, alibizik, egymaga löne gölt, függöny mögött lapul: egyazon karakter? A sport csodája az önkéntes - a társakra, az ellenfélre is tisztelettel tekintő - szabálykövetés. Messze felette a törvényekben elvárhatónak. Különben értelmetlen meccselni. Itthon, odafent alig(ha) van így ez. Tisztázzuk: létezik melléfogás, vesztes pozíció, büntetés, feszültség öltözőtől a klubházig szanaszét; sőt van fault is a meccsen. Ütközd le! - harsog az edző. Ám olyan nincs, hogy csalj, páros lábbal beleszállj, adj kokit a bírónak, köpj a normákra, üss, ints vagy szólj be a közönségnek, egyedül pózolj 10 másik társ helyett, sőt ellenében! A felelőtlen, súlyosan sportszerűtlen tett piros lapot ér. A sportban ez van, a közéletben más: köztük nincs konvergencia, ezért árt a (jó) szándéktól függetlenül is az erőszakos, obligón kívüli, főleg politikai beavatkozás. A sport éremért, presztízsért, pénzért folyik; a politika bármi áron a hatalomért, a megvehető szavazókért. Két külön világ.

Szlogen: sportnemzetből sportoló nemzetté kell válnunk. A miniszterelnök sportol, mégsem a fair play megszállottja. Megesett: a parlamenti futballválogatott mérkőzött, Orbán Viktor labdát kapott, csak azt nézve vitte végig a pályán, nem passzolt, gölt sem ért el. Meg se hallotta az edző baráti tanácsát: Viktorika, ne tekeredj rá a labdára! Azóta már nem a bőrgolyó a fő játékszer; a többi stimmel. (Ellenpróba: Putyinon kívül más főhatalmasság tesz-e ilyet: s e nélkül Obama, Cameron, Holland, Merkel kevésbé szereti a sportot?)

Paradigma-váltást nem akceptál a honi sport. Keleti kurzus: államkapitalista forrásokból jön számolatlan, kontrollálatlan közpénz, presztízscélokra is; centrális irányítás és erőfölény tart kalodában bármely területet; a hatalmi politika ural, kézi vezérel mindent, ami elvben tilos, mert önjáró, önszabályozó volna; nacionalista gög és olykor simlisség a kérdések PR-os felmerültének és kezelésének döntő módja. Nyugati modell: a társadalmi és üzleti logika, a piacgazdasági és a jogállami attitűd kombinációja, a fair versenyelv primátusa meghatározó; a közpénz csak a sport közérdekű, gyakran decentralizált szegmenseit táplálja, nem a profik zsebé; sütkérezik a politika ugyan a sikerek fényében és épít a nemzeti büszkeségre, de nem tűr kilengéseket; mivel a hatalmi berendezkedés maga is kontroll alatt működik.

Magyarország sportja: e két értékválasztás félútján tipródik; a senki földjét uralja. Vigan elvan benne, ki sem kívánkozik abból, noha egyik szisztéma karakterének előnyét sem élvezi, ám magában sűríti mindkettőnek a fogyatékoságait, meg a manifesztálódott komphelyzet kétértelműségét, egymást kioltó vonásainak hátrányát. Nem az a baj, hogy '89 után ilyen átmenetiség szükségképpen volt és van még, hanem az, hogy örökidejűnek tűnik az ebben való megnyugvás. Se félállami, se üzleti ez a megoldás: korrekt, kiszámítható összekapcsolásuk nincs napirenden, ill. kimunkálva; hosszabb távon e rendszer(hiba) tarthatatlanságát, a növekvő versenyképtelenségét ez szavatolja.

Az úszásban a helyzet eszkalálódott; média van, mediáció nincsen. Onnantól, hogy átnyúltak a fejek felett, a szövetség „pecsovics” lett: ott keres modus vivendit, valaminő kényes, átmeneti kompromisszumot, ahol az jóformán kizárt. A döntő kérdéseket már felveti, de a megoldásukhoz nincs erkölcsi bátorsága, sem puvoárja. Majd a M.E. megint megmondja, mit akar és mit tesz – naná, hogy politiká(já)tól függetlenül. Fegyelmezni a sértett szövetségek nem mernek, engedni nem(igen) hajlandók. Aztán az eredményektől függetlenül Rió után a lojális kapitány megkapja a hatalomtól a legmagasabb elismerést; morálisan megkeserítve az ő és a többi betagolt hívő szája ízét. Vizes átkötés: kis tételű igények, hosszas ígéretések; noha a modern infrastruktúra 1/3 stadion árából kijött volna. A pénzdíjas versenyek dollárjainak sportág-fejlesztő figyelembe vétele, a tartozik-követel fair egyenlege, igazságos szisztémája még égetőbb probléma: rendezése miért megold(hat)atlan?

A morális csőd, a „rosszkéz” szerinti belenyúlás, a (mérték)tartás elvesztése, egy eszázadi stratégia és modernizáció elodázása okszerű válasz a Rió előtti átfogó - elsősorban nem is a vizes sportot érintő – visszaesésekre, megoldatlanságokra. Nézzünk túl a medencék világán! Egyre több az abszurdum, mely ébresztőként más agyrésszel szemléltethető: 1. Futballfőnök a lezsírozott, mégis elbukott meccs után hamukázik. Lehütik: maga beszél, mit szóljanak akkor a sportemberek? 2. Nem sikerül feltenni a göré közösségi falára egy fricskát: higgyetek neki, a világon elsőként lábtengóban legyőzi a téglafalat.

Pár szinttel lejjebb is akad botránykő: néhány kormányhú szatelita ül kakukkfiókaként tőle idegen sportszervezet vezetői székében. Nem mindenki fajankó; a fő baj az a mód, ahogyan az inkompetens regnál; kinnal, botrányosan. Jel(lem)zésül, birkózás: az elnök akár azt is belengethetné, hogy kétvállas vereséget mér Quasimodóra. Hetediziglen árt a pártból hozott arrogancia, az ígélet- és elvárás-cunami, az ócska PR, továbbá, hogy képletesen, ciánnal van átítatva a mézes madzag alsó és közép szinteken. Kevéssel Rió előtt, generálisan, vagyis a nagy vízen innen és túl mire számítsunk? Csodára? Tapsra? Bajosan. Provokatív alternatívák: 1. Arra, hogy a befolyásával azonos mértékben költse a magánvagyonát a

passziójára a tótumfaktum? 2. Avagy arra, hogy a felcsúti Pancho Aréna gyepét védő madárijesztő végül nercbundában virítson?

Budapest, 2016. január 14.